

Broytingin í fiski- vinnu okkara.

Allar broytingar — og allar
nýggjar fyrileikur eru treytaðar
av dugnaskapi og skili.

Ungu menn, farið út og lærið!

Vit tóku fyri stuttum uppattur
eina samtalu, vit hoydu við ein
norskan sjómann á einum línu-
báti. Hann greiddi okkum frá,
at hin norski sjómadrin arbeiðdi
at kalla all árið íkring, við línu
og garni, undir Íslandi, undir
Grønlandi, undir Føroyum og
við «gamle Noreg» slendur. Árs-
úrslitið var um tað trý og fer-
faldar av tí, ein vanligur feroyskur
fiskimaður vinnur á sjónum
eftir sum líkindini vísa seg í ár
í hvussu er.

Hyggja vit at arbeiðstíðini, hjá
tí íslenska sjómanninum, siggja
vit, at eisini hon víkjar í stórum
frá, hvat ið er tilfelli her heima
hjá okkum. Og eingilsmaðurin?
Vit kenna hann tessverri ov væl.
Allt árið íkring, troystir hann havið
kring Føroyar, Ísland og aðra-
staðni, á Hvítahavinum og uppi
við Grønland. Damin og Svenska-
arin víta heldur ikki av at siga
at liggja stillir langa tíð av ári-
num. Teirra vinna er eisini
fleirfalt Føroyingsins í peningi.

Eingin av okkara grannafjód-
um nýta sama reiðskap sum vit
Føroyingar. Og eingin veit av
siga frá so lítlari ársvinnu til
fiskimannin, sum hin feroyski
sjómadrin nú tryggja lívið við.

Tað er sagt og er nú á hvorj-
munn, at skilið hjá okkum er
ikki sum tað skal vera. Ja, hetta
er hvørjum mansbarnið greitt.
Men hvat so? Eitt er at fola seg
at vera í ov trøngum skóm.
Annad er, um nýggjir skógvar
eru greiðir at taka at nýta, tá ið
teir gomlu vera burturlagdir.
Hetta er hin stóri spurningurin
hjá tí feroyska sjómanninum í
í dag. Tað er ikki sjaldan at hoyri
teir heimkomnu fiskararnar
harmast yvir at nýttast at standa
og fila og at kalla einki fáa,
meðan teir íslendsku og aðrir
línubátar fylla seg. «Upp til 2—
3000 kr. vinnu teir við línum
um vário, meðan vit slita okku-
m kanska bert einar 100 kr.,
tá ið alrabest er einar 300 kr.,
suffa teir. Tað er ikki logið, at
teir suffa — tað kundi verið munur
á mínni muni! Og hvat eru 100—
300 kr? Fyri oljukleoir og aðra
útgærd, kanska! Men hvat skal
so familjan liva við heima? Hetta
kann ikki ganga, hetta ber ikki
tí, so siga oll — og tað er satt
allt ov satti, tessverri. Men hví
so ikki taka upp annan tál? Hví
so ikki taka domi eftir okkara
grannum? spyr særliga hin
fremmandi og okkunnugi her á
landi. Ja, hví? Vit og eingin iv-
ast í at hungur og trøngd er til
tess. At tað ikki er gjørt fyrri
langari tíð sidani stavar sjálv-
andi av djúpum orsökum og
meiðboðum.

Teir, ið sluppjarn eiga, ofra
seg. Teir spyrja, hvat ið teir tá
skulu gera við tann stóra kapa-
tál, ið er bundin í hesum skip-
um. Og so hava teir heldur ikki
— mangir í hvussu er — pen-
ing til at starta við við nýggjum
tólum og skipum. Fiskararnir
sjálvir tá! Já, tað var náttúrligt
ja tað var tað beinasta, tí tað
má vera eyðvitað, at driftin var
drivin mest moguligt «økono-
miskt», tá ið skipa- og útgærd-
eigararnir vóru fiskimennir
sjálvir. Men hvat kann í so máta
væntast av einum fiskaraflokki,
ið er útarmaður, sum ár eftir
ár er komin longri undir beink-

in? Hann eigir ongar pengar ella
ognir, og tessvegna kann hann
ongar pengar reisa til at keypa
nýggj skip og nýggjar greiðir
fyri. Og herafturat kemur at
um tað veruliga eydnast nok-
rum at taka risatakið og veita sær
skip og greiðir til annan fiski-
skap enn við snorinum, so kann
tað henda, ja næstan allíð, at tað
ber illa í hond at byrja við; tí
kunnleiki og venja skal til alt,
ikki minst til at driva ein nýggjan
fiskiskap, verið tað sær við línu,
torska-ella sildagørnum, snurru-
váið og trolí ikki at tala um. Og
eitt tilfikt óhapp — og tap! tola
teir ikki. Teir liggja við brestin,
og við teirra falli fellur hugurin,
dirvið og áreðið hjá øðrum at
taka upp aftur somu roynd.
Hvussu ofta er hetta ikki prógva-
ði! Ísvirkisháttarnir, ymsar pen-
ingaveikar royndir við trolarum
og línubátum — fyrri bakka við
stórum falli! Tað varð úrslitið!
Og tá vita allir menn, at teir
ið peningaliga eru fyrireikaðir
og sum eru uppvaksnir í hesum
fiskiskapi eins væl og Føroying-
ar eru uppvaksnir í snorífiski-
skapinum, teir vinna væl og
standa seg væl, bæði mannskap
og skip. Hvussu lesa vit t. d.
ikki í blóðnum um tær stóru
peningasummir, teir donsku
snurruvæðisfiskararnir fáa fyrri
teirra veiði! Men tað megu
tross alt vera fiskimennir
sjálvir, ið taka sær um reiggj
fyri at halda nýggjar leiðir.

Ein nýggj veiða er treytað av
virkispeningi umframt peningi
til at veita skip og greiðir til
vega fyrri. Men hon er ikki í
mínni mun treytað av, at teir,
ið skulu driva hana, eru kunn-
ugir við bæði grunnar og leiðir,
handfaring og nýtslu av reið-
skapinum eins og við ta av
marknaðinum absolut kravdu
særligu víðgerð av veiðini, fiski-
num, ifall tað ikki er talan um
salfisk. Salfiskin til Spania
duga Føroyingar at hageiða.
Men eisini her tvørar í kunn-
leika, tá ið talan er um ymis
onnur salfiska- ella klipfiska-
keypandi lond enn Spania.
Royndirnar prógva, at henda
kunnleika, «insikt» og skil við
víkjandi veiðiháttum, hageið-
ing av veiðini og marknaða-
krøvum fáa menn ikki alt í
einum, teir byrja — tað má tíð
tí. Vit sleppa tessverri ikki
uttan um, at eisini her ræður
orðatakið: «Øvelsen gør Meste-
rens». Okkum stendur tað til sum
eitt tað fyrsta, vit eiga at gera,
er at roynd at fáa flest mögu-
ligar av okkara ungu sjómenn-
um at sleppa sær út ímillum
menn, ið eru fulltknir í teim
veiðiháttum, vit ætla at taka
upp eftir øðrum. Landið skyldar
at styðja teir, ið vilja fara út at
læra, beinaleiðis við peningi, um
tað torvar. Tá ið so hesir okkara
menn koma heim aftur, sjálvir
fulltknir í øllum víðvíkjandi tí
«nýggja», tá má tað eisini vera
ein landsasak at styðja teir at
taka upp tann nýggja veiði-
háttin í Føroyum.

Tað er eyðsæð, at um væl
skal bera í band fyrri land og
fólk okkara, megu vit taka upp
nýggjar leiðir í vinnulívi okkara.
Men vit kunnu ikki byrja
á berum, uttan kunnleika og
orku.

Tak er eingin skomm, men
heiður og okkara kappingar-
tíðum ein livssak at læra kynstrið

av øðrum og stiga fremri enn
lærumeistarin. Farið tí út, okkara
ungu og óbundnu menn, og lærið!
Komið so heim aftur og nýtið lær-
dóm og kunnleika tykkara til
sjálvs og lands gagn og frama!

Uppruni privat- kapitalismunnar.

Sum eg segði í míni seinastu
grein, er privatkapitalismen eitt
opið kreftsfúr á tí núverandi
samfelagnum. Men harfyri er
ikki sagt, at hon ikki summum
fori hevur avrikað nakað gott.
Á vissum útviklingsstigi hevur
hon mentuliga gjørt stórværk,
ið hava verið mannagettini til
stóra nytta og sóma. Tá má tað
alt fyrri eitt víðleggjast, at eisini
hennara stórbragð vandskeið fram
yvir túsendur av vørskepnum
og vóru samtíð sini í sínum
framkomutreytum ein skemd,
sæð út frá teim «humanu hen-
synum», sum eitt hvørt mentað
fólk nú krevur megu ganga
fram fyrri úrslitið. Eg sji her
særliga til hin forna kulturin,
t. d. hin grikska. Fyri at skapa
tær ódeyðiligu standmyndir og
annad kynstur hevði hin múg-
andi trælar at slita og sleipa fyrri
seg og freista eitt myrkt og stórt
líttan frælsan og frían rætt í
nokrum. Trælirnar skuldu veita
fóðina og ríkidomið til vega,
meðan hin ríki, harrin og aðals-
maðurin, fekk við tær ymsu
listir og landastýrið. Ein kann
siga nú, at um trælarir ikki
vóru, var tann táverandi ódeyð-
iligi kunstur ikki skaptur. Men
var hann ikki ov dýrur? Skapt-
ist ikki kunstin og stórværkin
stórri og betri, um fólkid var
fritt?

Í nútíðar samfelagsskipanum
skattar staturin, altsó alt fólkid,
stóran summur til upplýsing,
framleiðslu og upphalding av
kulturi og kynstri.
Teir fyrstu menniskjaflokkar-
nir kundu onga privatgott, oll
hovdu javnan rætt til alt! Enntá
kvinnurnar vóru í felag, og
mennirnir kundu ikki sfi egnu
born ella hugsaðu ikki um tæy,
mammurnar ansaðu teimum
sum síðurin er í djóraverðni.
Fyrst tá menniskja fór at temja
djórini og velta jórðina, fór hin
einstaki at kanna sær ognar-
rættin til hetta djórið ella hetta
jórðarstykkið. Tá byrjaði eisini
hjárnarláði: tí maðurin vildi
vissu sær, at hansara ogn kom
hansara egnu bornum til nytta;
og harafturat vóru kvinnurnar
nyttugar til arbeiði og blivu við
hjárnarlági mannsins ogn. Men
hovdu teir tá vanligu sum trælar.
Tá varð eisini hin fyrsti handil
fírtur; peningur kom ikki í
brúk, fyrrren langt seinni í tíð-
ini, so handilin var bert um
býtan av vorum. Stundum, tá
tilbar, stjól hin einstaki frá ein-
um øðrum av tí, hin hevði nógv
av, og honum sjálvum torvaði.
Stammurnar gjördu seinni tað
sama, rendu hvor frá aðrari,
ognir ella fólk til trælar; upp-
aftur seinni, tá fleiri stammur
vuku saman til eitt fólk, fingi
vit kríggj millum einstok lond,
og í okkara tíð hava samferðslu-
midlarnir gjørt tað moguligt, at
eitt kríggj kann umspenna allan
heimin! Men antin tað so nevnt-
ist við ginum navni ella øðrum,

ætlanin við hvørjum kríggj
hevur verið og er tjóvarfí í okkara
tíð fullt so væl sum í old-
tíðini, men nú undir tí óskyld-
iga navninum kríggsbót! Verðin
er jú gingin so ómetuligt fram
á okkara døgum, í hvørt fólk
hýklar! Tí oll grellig navn eru
avtikin og vøkur, suotulig komin
ístaðin fyrri, tá virkuligheitin, ið
krógvar seg aftanfyrri tæy, er líka
grellig og verri enn nakrantíð
aður. Á pappírnum eru trælar
avskaffaðir í øllum civiliseraðum
londum, og særliga England
hevur verið hevjað til skýggj-
anna, tí tað av øllum alvi royndi
at forða trælahandli í Afrika við
nekarum og øðrum, ið standa á
sama útviklingsstigi sum ein
miðalbégvaður úrbúgi í norð-
anlondum. Men hetta sama ka-
pitaliststýrða England hevur
ikki blunkað við at kúga aðrar
tjóðir og gera sær til góðar av
teimum, ættarlið eftir ættarlið.

Heimantfylgja og handil renna
úr somu gruggutu keldu sum
trældómur, stuldur, ránsmorð
og kríggj, tí tað er eyðsæð, at
aður tá eingin álí nakað fram
um annan, var einki at stjála,
rána ella kríggjast um, og henda
kelda eitur nú *privatkapitalisma*,
móður at verðaldarkrignum
mikla og øðrum fjandanskapi!
Eg skal í næstu grein vísa fylg-
urnar av privatkapitalismuni í
okkara tíð. Páll.

Tíðindi.

Tvøroyri 13. — 6. — 34.

Springararakstur.

Í gjárkvöldið fann ein bátur
ein flokk av springarum uttan
fyri Trongisvágsfjørð. Menn
mettu hann til at vera fleiri
hundrad í tali. Farið varð undir
at reka hann, og setti hann leið-
ina beint inn á fjórðin. Nú komu
nógvir bátar út, og róku teir hann
inn á Oravik, men tí verri fekkst
hann ikki at gera landgongd.
Triggjar ferðir var hann inni á
víkini, men vendi út aftur, tá ið
hann kendi grunn. Tríðju ferð
helt hann út aftur í fjórðarmunn-
in, tá slitaði ein bólkur frá og
helt til havs. Hiit, út eftir var,
varð so ríkið inn aftur, heilt inn
fyri Trongisvágs sand, men ikki
eydnadist at fáa hann at gera
landgongd. Hann vendi út aftur
og nú varð roynt at skulja burtur
úr flokkinum, og vóru nakrir
hvalir fingir á henda hátt. Roynt
varð til langt út á náttina, bæði
at skulja og skjóta, men ikki
eydnadist at fáa uttan nakrar
fíar, og var flokkurin út aftur
sloppin av fjórðinum, tá ið leið
fmóti morgni.

Í Porkeri, 10. — 6. — 1934.

Fiskimenn eru flest allir aftur-
kommir nú. Um veiðuna er
einki at tala; hon er vónalig
her um leið, tað sama sum
aðrastaðni. Tibetur er prísurin
tøluigur, annans hevði illa sæð
út — tá ringt verður nokk
kortini. Latum okkum vóna, at
Grønland skoytir í endan.

Keypmenn í Vági hava verið
so dúgtligir, at teir hava keypt
fisk úr Íslandi — 90 ton úr
Noregi eisini — og hevur hetta
fort við sær, at fólk her um

vegir — særliga í Vági — hava
havt væl av arbeiði. Á Tvøroyri
klaga fólk yvir, at har er einki
at gera — ella rættari sagt: hóp-
urin av fólk fæ einki arbeiði.
Hetta er syrgjuligt — og enn
verri er tað, at skipini eru so
yvirfyllt við fólk, at menn ikki
sleppa burtur at fiska, um teir
vildu farið. Tað er ikki stuttligt
at taka ímóti vetri aftaná eitt
slíkt summur. Her verður sam-
felagið fyrr ella seinri noytt til
at taka sær um reiggj — tað um
hetta verður havi at skriva eina
aðru ferð.

Útróður er eingin.

Í gjár frætlist úr Lopra, at
hvalabátarnir hava flugdi 10
hvalir. Vónandi fer hvalaveiðan
at bera seg, so hon ikki fellur
niður fyrri eisini. Galið nokk
kann vera kortini.

Í ár eru tvøstprísirnar famir
eitt oyra niður á hvørjum kg
— ikki er tað nógv; men gleði
er tað, at tað gongur tann rætta
vegin. Hevði «driftin» givið yvir-
skot, so «kundu vit roknað við,
at prísirnar gliðu eitt sindur
niður afturat.

Gras verður neyvnan nógv í ár
— vário hevur verið ov kalt.
Tó er enn ov tíliga at spáa
nakað. — »Skjót er Harranum
um,« sigur orðatakið.

Í lembingini var verið gott;
men vegna tess, at vário var so
út av lagi balið, er lembingin
ógvn. Her í bygdini er eingin
grund at klaga; men í teim
hogum, sum vanda móti hog-
ættini, skal vera vónaligt. Í Hovi
var stórir partur av ónum, sum
ikki kundi føða lombini.

Nú, teir seinastu dagarnar,
hava vit havt summerveður, og
orðatakið sigur: »Tann løtan,
ið góð er, er ikki ring.«

J. H. D.

Krambakalar og -kvinnur og kanntórfólk í Føroyum! Organiserið tykkum! Verjið tykkara kor!

So undarligt tað ljóðar, so er
tað tó satti: krambakalar og
-kvinnur og kanntórfólk í Fø-
royum stendur górganiserað, hó-
ast meginparturin arbeiðir fyrri
eina lon, ið tæy ikki kunna liva
av. At tað ikki er so í hinum
partinum av kongarikinum, sýnir
hetta intervju við formannin í
»Handels- og Kontormedhjælper-
nes» í Danmark:

»Er det sandt, at I har haft
mægtig Fremgang i den senere
Tid? spoger vi H. & K.s For-
mand, Juhl. Hansen.

Jeg tror roligt paastaa, at vi er
inde i en meget stærk Frem-
gangsperiode. Krisen har for
vort Fag haft den store psyko-
logiske Virkning, at Medhjæl-
perne finder sig selv i Samfun-
det. Lærer, at de som andre
Arbejdere bør staa i Organisat-
ion og samlet sege for forbedre
deres alt for ringe Kaar.

— Hvor stor er Fremgangen?
— Vi har faaet over 3400 nye
Medlemmer i 1933, og Frem-
gangen er fortsat i Aar.

— Er der mange Lærlinge
imellem?

Vi havde pr. 1. Januar
2339 Lærlinge, en Fremgang
paa 400 i Arets Lob. Selvføl-
gelig maa jeg sige, at Forbun-
det har sat en kraftig og godt
organiseret Agitation i Gang. Vi
har brugt Film, en Pjece »Lille
Mand — hvad nu?« er uddelt i
Kæmpeplag, og en Mængde
Agitationsmøder er organiseret.

Der er Fart i vort Arbejde,
og de Læg, vi organiserer, har
deres vældige Betydning i kom-
mende Kampe for Arbejder-
klassen.

Ansvarshavandi blaðstýrari fyrri
Suðuroyar-síðuna: P. M. DAM